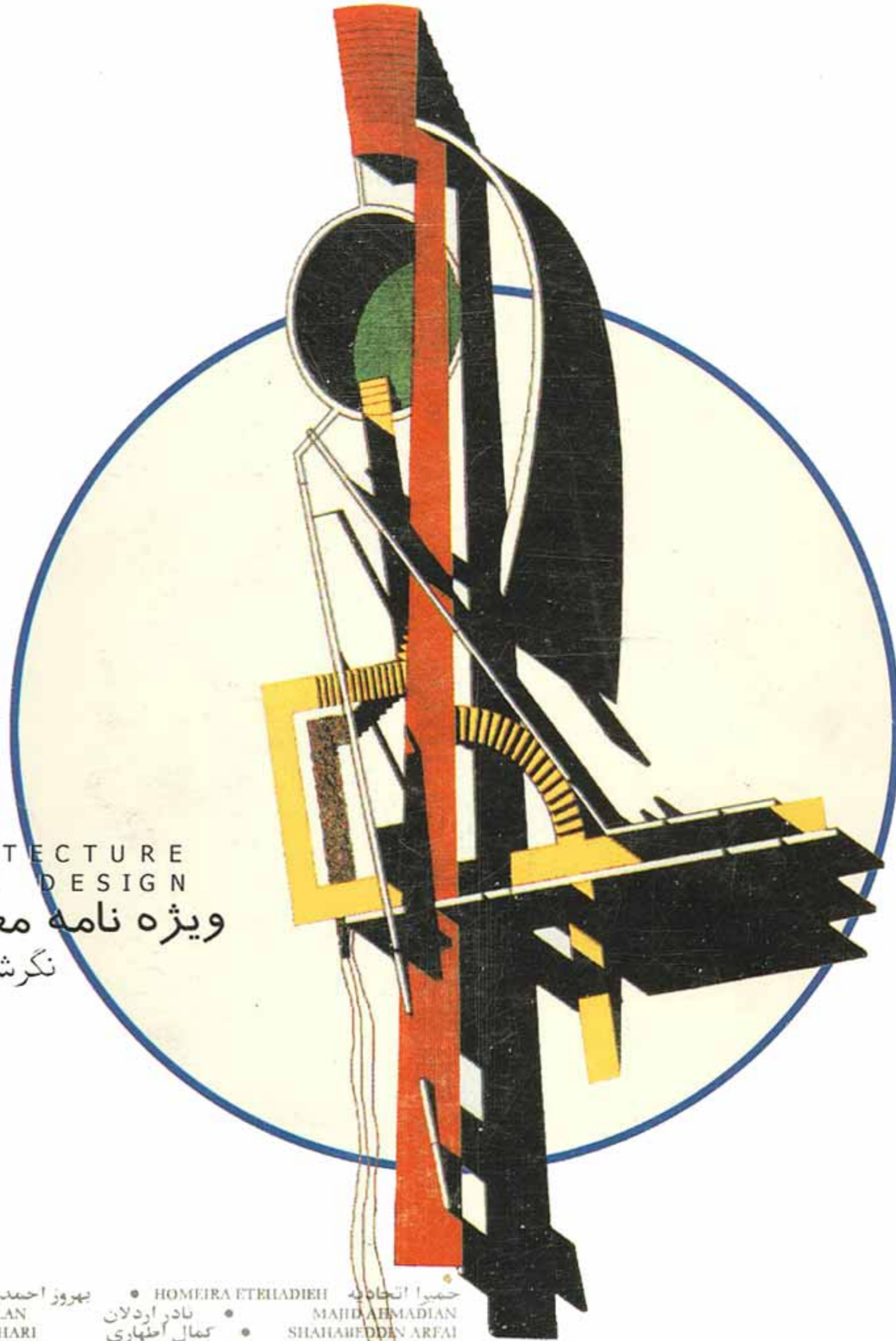

معماری و شهرسازی

ARCHITECTURE & URBANISM

۵۴-۵۵ / اسفند ۱۳۷۸ / ۱۲۰۰ تومان / 54 - 55 / FEBRUARY 2000

دوره نهم

SPECIAL ISSUE
CONTEMPORARY
IRANIAN ARCHITECTURE
ARCHITECTURAL DESIGN

ویژه نامه معماری امروز ایران
نگرشی به فضای طراحی معماری

- حمیدرضا اتحادیه • HOMEIRA ETEHADIEH • بهروز احمدی • BEHROUZ AHMADI • مجید احمدیان • MAJID AHMADIAN
شهاب الدین ارفعی • NADER ARDALAN • نادر اردلان • SHAHABEDDIN ARFAI
امان‌اله افخمی ابراهیمی • KAMAL ATHARI • کمال اظهاری • AMANOLLAH AFKHAM EBRAHIMI
عطااله امیدوار • HOSHANG AMIR - ARDALAN • هوشنگ امیر اردلان • ATAOLLAH OMIDVAR
نادیه ایمانی • MARIO BOTTA • ماریو بوتتا • NADIEH IMANI
غلامرضا پاسبان حضرت • GHOLAM REZA PASBAN - HAZRAT • غلامرضا پاسبان حضرت • MARIO BOTTA
بهروز پاکدامن • MEHRDAD JAVIDI - NEJAD • مهرداد جاویدی نژاد • BEHROUZ PAKDAMAN
فریبرز جبارنیا • FARIBORZ JABARNIA • فریبرز جبارنیا • FARIBORZ JABARNIA
فریبرز جواهریان • FARYAR JAVAHERLIAN • فریبرز جواهریان • FARYAR JAVAHERLIAN
کورش حنکو • KOUROSH HAGHGOO • کورش حنکو • KOUROSH HAGHGOO
محمد رضا جودت • MOHAMMAD REZA JODAT • محمد رضا جودت • MOHAMMAD REZA JODAT
پرویز خاکپور • PARVIZ KHAKPOUR • پرویز خاکپور • PARVIZ KHAKPOUR
محمود دادمانش • MAHMOUD DADMANESH • محمود دادمانش • MAHMOUD DADMANESH
گلاره دانایی • GELAREH DANAI • گلاره دانایی • GELAREH DANAI
داراب دبا • DARAB DIBA • داراب دبا • DARAB DIBA
فروغ درخشانی • FARROKH DERAKHSHANI • فروغ درخشانی • FARROKH DERAKHSHANI
سحر رئیس محمدیان • MOHAMMAD REZA RAHMIZADEH • سحر رئیس محمدیان • MOHAMMAD REZA RAHMIZADEH
حسین سلطانزاده • ARASH SOBHANI • حسین سلطانزاده • ARASH SOBHANI
بیژن شافعی • BIJAN SHAFEEI • بیژن شافعی • BIJAN SHAFEEI
شیوا شایان فر • SHIVA SHAYANFAR • شیوا شایان فر • SHIVA SHAYANFAR
بابک شکوفی • BABAK SHOKOUFI • بابک شکوفی • BABAK SHOKOUFI
بهرام شکوهیان • BAHRAM SHOKOUHLAN • بهرام شکوهیان • BAHRAM SHOKOUHLAN
علی اکبر صارمی • ALI AKBAR SAREMI • علی اکبر صارمی • ALI AKBAR SAREMI
جهانگیر صفاوردی • DJAHANGUIR SAFAVERDI • جهانگیر صفاوردی • DJAHANGUIR SAFAVERDI
مژگان سلاتی • MOJGAN SOLATI • مژگان سلاتی • MOJGAN SOLATI
محمد عدالتخواه • MOHAMMAD EDALAT-KHAH • محمد عدالتخواه • MOHAMMAD EDALAT-KHAH
کامران عدل • KAMRAN ADLE • کامران عدل • KAMRAN ADLE
ناصر عراقی • NASSER ARAGHI • ناصر عراقی • NASSER ARAGHI
فرشاد فرهی • FARSHAD FARABI • فرشاد فرهی • FARSHAD FARABI
محمد رضا قانع • MOHAMMAD REZA GHANAEI • محمد رضا قانع • MOHAMMAD REZA GHANAEI
ایرج کلانتری • IRAJ KALANTARI • ایرج کلانتری • IRAJ KALANTARI
محمد مهدی محمودی • MOHAMMAD MEHDI MAHMOUDI • محمد مهدی محمودی • MOHAMMAD MEHDI MAHMOUDI
سید هادی میرمیران • SEYYED HADI MIRMIRAN • سید هادی میرمیران • SEYYED HADI MIRMIRAN
آرش میلانی نیا • ARASH MILANINIA • آرش میلانی نیا • ARASH MILANINIA
کیارش میلانی نیا • KIARASH MILANINIA • کیارش میلانی نیا • KIARASH MILANINIA
بابک نادری آزاد • BABAK NADERI - AZAD • بابک نادری آزاد • BABAK NADERI - AZAD
غلامحسین نامی • GHOLAMHOSSEIN NAMI • غلامحسین نامی • GHOLAMHOSSEIN NAMI
داریوش ناکهای • DARIOUSH NAKHAI • داریوش ناکهای • DARIOUSH NAKHAI
کامبیز نواهی • KAMBIZ NAVAI • کامبیز نواهی • KAMBIZ NAVAI
مهداد هاشم‌زاده همایونی • MEHRDAD HASHEMZADEH HOMAYOUNI • مهداد هاشم‌زاده همایونی • MEHRDAD HASHEMZADEH HOMAYOUNI
کیانوش وهابی • KIANOUSH VAHABI • کیانوش وهابی • KIANOUSH VAHABI
هاشم هاشم‌نژاد • HASHEM HASHEMNEJAD • هاشم هاشم‌نژاد • HASHEM HASHEMNEJAD
شهریار یغینی • SHAHRIAR YAGHINI • شهریار یغینی • SHAHRIAR YAGHINI

معماری و شهرسازی

Architecture & Urbanism

سر مقاله / داراب دیبا	۶	6	Editorial / Darab Diba
نگرشی به فضای طراحی معماری	○		Approach to Architectural Design
روش‌های طراحی معماری امروزی ایران ایرج کلانتری	۲۰	20	Different Approaches in Contemporary Iranian Architecture <i>Iradj Kalantari</i>
جاذبه خلاقیت / محمود دادمنش	۲۶	26	The Attraction of Creativity / <i>Mahmoud Dadmanesh</i>
چند سؤال درباره طراحی معماری غلامرضا پاسبان حضرت	۳۰	30	Questions about Architectural Design <i>Gholamreza Pasban Hazrat</i>
طراحی ، سبک و فلسفه در معماری بهروز احمدی	۳۶	36	Design , Style and Philosophy in Architecture <i>Behrouz Ahmadi</i>
راهی به سوی طراحی / علی اکبر صارمی	۴۰	40	A Way Toward Design / <i>Ali Akbar Saremi</i>
نکاتی در مورد مسیر طراحی معماری / کامبیز نوایی	۴۴	44	Points on the Architectural Design Process / <i>Kambiz Navai</i>
چهارنگاه ، یک تجربه / فرشاد فرهی	۴۸	48	A Path through Four Approaches / <i>Farshad Farahi</i>
روش طراحی / بهروز پاکدامن	۵۴	54	The Design Process / <i>Behrooz Pakdaman</i>
نفس طراحی معماری / محمد رضا جودت	۶۰	60	The Essence of Design / <i>Mohammad Reza Jodat</i>
نقطه گرهی طرح / سید هادی میرمیران	۶۲	62	Design's Turning Point / <i>Seyyed Hadi Mirmiran</i>
از رویای معماری تا ... / سیمون آیوازیان	۶۸	68	An Architectural Dream / <i>Simon Ayvazian</i>
از پندار تا پدیدار / حسین شیخ زین الدین	۷۰	70	From Idea to Expression / <i>Hossein Sheikh Zeyneddin</i>
واقعیت مجازی / فریار جواهریان	۷۶	76	The Virtual Reality / <i>Faryar Djavaherian</i>
معماری ، تعادلی بین هنر و علم محمد مهدی محمودی	۷۸	78	Equilibrium Between Art and Science <i>Mohammad Mehdi Mahmoudi</i>
رابطه نهان / بیژن شافعی	۸۰	80	The Hidden Dimension / <i>Bijan Shafei</i>
طراحی معماری : راهی میان چالش داراب دیبا / جهانگیر صفاوردی	۸۴	84	Design : A Path through Synthetic Endeavors <i>Darab Diba / Djahanguir Safaverdi</i>
روند ساماندهی فضا / بابک نادری آزاد	۹۰	90	Process of Spatial Formation / <i>Babak Naderi Azad</i>
مقدمات طراحی معماری / شهریار یغینی	۹۲	92	Architectural Design : Starting Points / <i>Shahriar Yaghini</i>
فطرت و پیچیدگی های ذهنی / مژگان صولتی	۹۶	96	Intuition and Complexity / <i>Mojgan Solati</i>
تحول ، تکامل و نوآوری / مجید احمدیان	۹۸	98	Evolution, Progress and Innovation / <i>Majid Ahmadian</i>
طراحی معماری / یک استنتاج حسی و منطقی بهرام شکوهیان	۱۰۴	104	Architectural Design / Subjective and Logical Considerations <i>Bahram Shokouhian</i>
چالش طراحی / حمیرا اتحادیه	۱۰۸	108	The Design Challenge / <i>Homeira Etehadieh</i>
درباره معماری معاصر ایران	○		Contemporary Architecture of Iran
معماری آینده / تاریخ و نوآوری حمیدرضا خوئی	۱۱۰	110	The Future of Architecture / History and Innovation <i>Hamid Reza Khoi</i>
روح قومی و روح زمانه / کمال اطهاری	۱۱۴	114	Ethnic Roots and the Spirit of Time / <i>Kamal Athari</i>
ارائه معماری ایرانی / ناصر عراقی	۱۱۵	115	The Iranian Architecture Path / <i>Nasser Araghi</i>
از زبان مشترک تا صورت پردازی / حسین سلطانزاده	۱۱۸	118	Expression and Form / <i>Hossein Soltanzadeh</i>
دیروز ، امروز / فریبرز جبارنیا	۱۲۰	120	Yesterday , Today / <i>Fariborz Djabarnia</i>
توانایی درک تغییرات / مهرداد جاویدی نژاد	۱۲۲	122	Perception and Tolerance of Change / <i>Mehرداد Javidinejad</i>
ساختار فضایی طرح / هاشم هاشم نژاد	۱۲۳	123	The Spatial Structure / <i>Hashem Hashemnejad</i>
بحران شخصیت در معماری امروزی ایران بابک شکوفی	۱۲۸	128	Contemporary Iranian Architecture / The Identity Crisis <i>Babak Shokoufi</i>

معماری ، راهی به سوی کمال محمد رضا قانعی	۱۳۰	130	Architecture, A Path Towards Perfection <i>Mohammad Reza Ghanei</i>
مواجهه معماری پیشین و نوین کوروش حَقگو	۱۳۶	136	Confrontation of Past and Present Architecture <i>Kourosh Haghgoo</i>
سیر تحول معماری شهری در ایران / پرستو جعفری نژاد	۱۴۰	140	Evolution of Iranian Architecture / <i>Parastoo Jafarinejad</i>
سادگی و پیچیدگی / نادیه ایمانی	۱۵۰	150	Simplicity and Complexity / <i>Nadieh Imani</i>
نقش کارفرما و مدیران در معماری / پرویز خاکپور	۱۵۲	152	The Role of the Client and Project Sponsors / <i>Parviz Khakpour</i>
جایگاه معماری و نقش معمار / محمد عدالتخواه	۱۵۴	154	Architecture and the Role of the Architect / <i>Mohammad Edalat-khah</i>
در جست و جوی مهندس معمار در ایران / عطااله امیدوار	۱۵۷	157	In Search of the Architect in Iran / <i>Ataollah Omidvar</i>
طراحی ، حکمت و زمان / آرش میلانی نیا / کیارش میلانی نیا	۱۶۰	160	Design, Concept and Time / <i>Arash Milaninia / Kiarash Milaninia</i>
آیا بند باز خواهد پرید؟ / آرش سبحانی	۱۶۴	164	Will the Trapezist Eventually Jump? / <i>Arash Sobhani</i>
یک شناخت و یک راه / گلاره دانایی	۱۶۵	165	A Path through Knowledge / <i>Gelareh Danai</i>
روش و خط مشی طراحی / کیانوش وهابی	۱۶۶	166	The Design Process / <i>Kianoush Vahabi</i>
تغییر و تکامل معماری ایران سحر رئیس محمدیان	۱۶۷	167	Transformation & Evolution of Iranian Architecture <i>Sahar Raees - Mohammadian</i>
کلیاتی در مورد علل عدم تحقق طرح های توسعه شهری مهرداد هاشم زاده همایونی - شهاب الدین ارفعی	۱۶۸	168	Urban Development Plans Difficulties <i>Mehrdad Hashemzadeh Homayouni - Shahabeddin Arfai</i>

گفتگو ○ Dialogue

گفتگو / درباره ویژگی های معماری امروز نادر اردلان - داراب دیبا	۱۷۲	172	Dialogue / Issues about Contemporary Architecture <i>Nader Ardalan - Darab Diba</i>
گفتگو / ماریو بوتتا - داراب دیبا	۱۷۸	178	Dialogue / <i>Mario Botta - Darab Diba</i>

معماری معاصر جهان ○ World Contemporary Architecture

هندی بودن معماری معاصر هند محمد رضا رحیم زاده	۱۹۰	190	Contemporary Architecture of India <i>Mohammad Reza Rahimzadeh</i>
رویکردهای متمایز در معماری معاصر ژاپن / شیوا شایانفر	۲۰۰	200	Contemporary Architecture of Japan / <i>Shiva Shayanfar</i>
عوامل و ویژگیهای معماری معاصر جوامع اسلامی / فرخ درخشانی	۲۱۰	210	Architecture of the Islamic Societies / <i>Farrokh Derakhshani</i>

بخش ویژه / نگاه دیگر ○ A Different Outlook

درباره خلاقیت هنری / غلامحسین نامی	۲۱۸	218	On Artistic Creation / <i>Gholamhossein Namı</i>
آفتاب آمد دلیل آفتاب / امان اله افخم ابراهیمی	۲۲۰	220	Bright as the Sun Shines / <i>Amanollah Afkham Ebrahimi</i>
خشت های خاطره / یادها و یادداشت ها هوشنگ امیر اردلان	۲۲۲	222	Muds of Memory / Memories and Notes <i>Houshang Amir - Ardalan</i>
پنجره ای بسوی معماری / کامران عدل	۲۳۰	230	A Window through Architecture / <i>Kamran Adle</i>
خارج از معماری / بابک شکوفی	۲۳۴	234	Outrage / <i>Babak Shokoufi</i>

اخبار / نامه ها ○ Letters/ News

رویدادها و اخبار / محمد عدالتخواه	۲۳۶	236	Events and News / <i>Mohammad Edalat - khah</i>
جایزه حبیب معروف / سیروس جمالی	۲۵۵	255	Habib Marouf Award / <i>Cyrus Djamali</i>

معماری ، تعادلی بین هنر و علم

محمد مهدی محمودی

Equilibrium Between Art and Science

Mohammad Mehdi Mahmoudi

اجتماعی، این وظیفه به عهده معماران و شهرسازان است که به وسیله فضاهای کالبدی بر مسائل اجتماعی تاثیر بگذارند. در فضاهای کالبدی ساخته شده، باید مردم احساس ایمنی داشته باشند تا فضای اجتماعی سالم به وجود آید.

می‌توان گفت هنر معماری دو مخاطب دارد: یکی متخصصان مختلف این حرفه، و دیگری تمامی مردم از هر سن و نژاد و با هر بینش و دانش. نظر هر دو قشر در غنای معماری بسیار موثر است. در طیف اول، رهبر ارکستر معمار است و دیگر اعضا را رشته‌های موازی به وجود می‌آورند. در این بخش توان رهبری بسیار موثر است و اعضا نیز باید دانش و استعداد همکاری و همدلی را داشته باشند. در زمان حاضر متأسفانه در اکثر طرح‌ها ناهماهنگی‌های متعدد در این زمینه دیده می‌شود. عدم ارتباط مطالعات و طراحی در بخش معماری با گروه سازه و خصوصاً تأسیسات و تأثیر ظاهری آن در زمان عملیات اجرایی و اثر مشهود و دائمی آن در طول مدت بهره برداری، باعث بی‌اعتباری طرح می‌گردد.

طیف دوم را مردم تشکیل می‌دهند که هر روزه به طرق مختلف با احجام و فضاهای طراحی شده ارتباط دارند. این بار نیز رهبر ارکستر معمار است که قادر است با هویت بخشیدن به بناهای خود در رفتار فردی و اجتماعی آنها تأثیر کوتاه و بلند مدت برجای نهد. مردم نیز بینندگان ارکسترند که با پشتوانه فرهنگ معماری خود می‌توانند تصورات معمار را جامه عمل بپوشانند.

با دارا بودن فرهنگ و تمدن غنی معماری، تبادل فرهنگی انجام می‌پذیرد و استفاده از مبانی و تکنولوژی دیگران با دیده باز ممکن می‌گردد. به جرأت می‌توان گفت که در تمامی کتب مرجع معماری در کشورهای مختلف، از مثال‌هایی درباره بناهای گذشته ایرانی استفاده گردیده و از آنها به عنوان اصول و مبانی طراحی یاد شده است. این مبانی باید برای مایرانیان

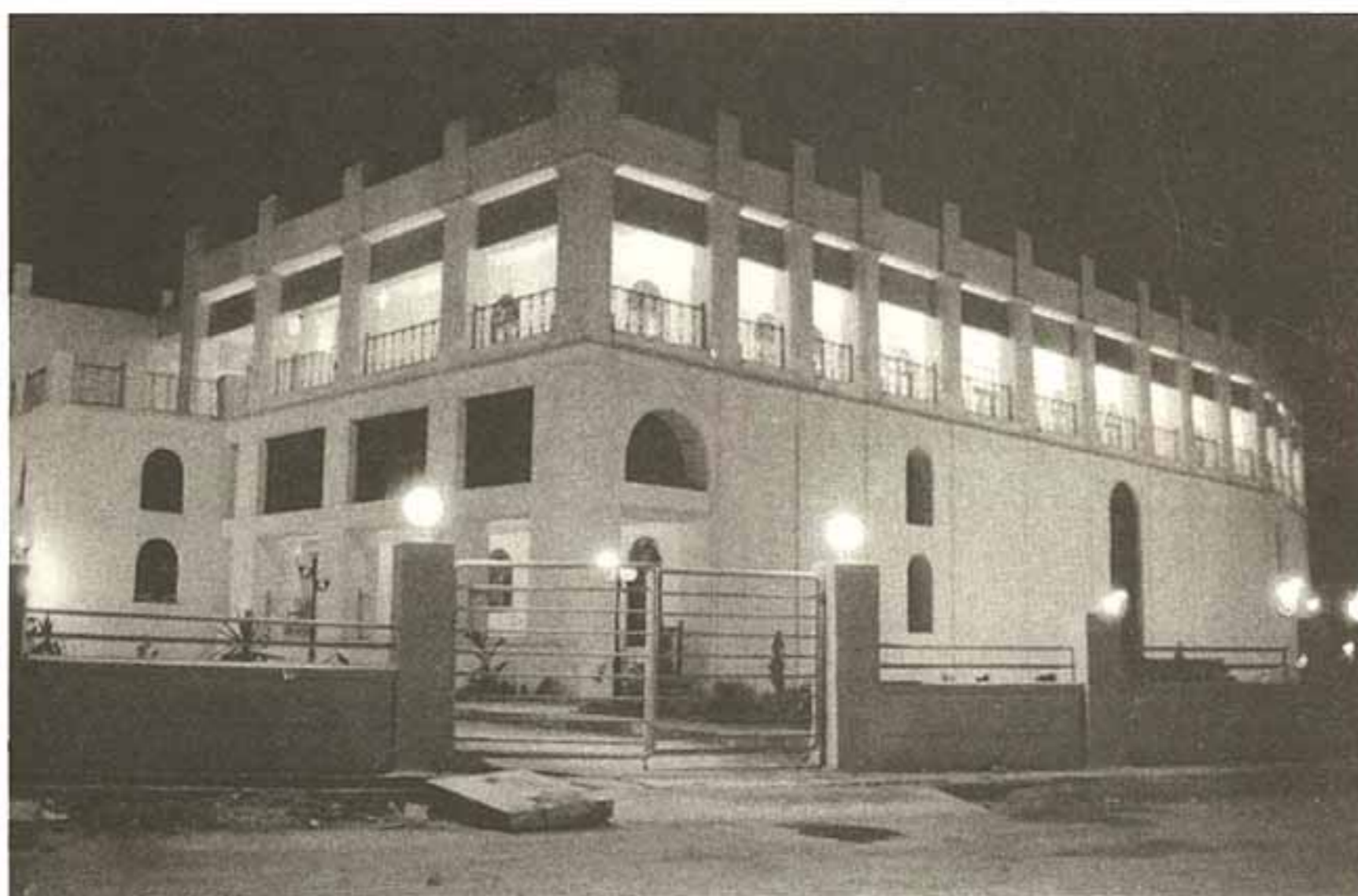
سنت چیست و معماری سنتی کجاست؟ آیا مصالح و فنون و ابعاد بناهای گذشته، اصول طراحی امروز است یا مفاهیم و هویت و تناسبات؟ امروزه که اکثر شهرهای بزرگ جهان فرسوده شده‌اند، معماران با چه ترفندی حافظ بافت‌های با ارزش معماری‌اند؟ آیا آنها با همان مصالح و تکنولوژی گذشته نوسازی را انجام می‌دهند و یا با آخرین روش‌های ساخت با حداقل زمان و احیای هویت کالبدی آن را مرمت می‌کنند؟ به نظر می‌رسد متکی نبودن به همین ارزش‌های گذشته باعث ایجاد معماری بی‌هویت، بی‌اعتبار و کوتاه مدت شده است. آیا تکرار و تقلید از بناهای گذشته خودمان و یادگیران نیز طرف دیگر افراط نیست؟ روش طراحی زمانی مشخص می‌گردد که با شناخت کامل گذشته و سیر تحول و تکامل آن بتوانیم جایگاه امروزی خود را بیابیم و در این مسیر طولانی گذر زمان، سهم خود را نیز برای آیندگان اجابت کنیم.

هنر معماری که آینه فرهنگ و تمدن هر ملت است، در این آب و خاک دیرینه‌ای بسیار قوی و با ارزش دارد و نیز دارای اظهار نظر است. ولی امروزه بعضاً دیده می‌شود که طراحان تمایلی به مرور گذر زمان در معماری ایران و حتی معماری جهان ندارند و مایلند آخرین صفحه کتاب معماری یک کشور پیشرفته امروزی را در کوچه بن بست خود با همان کارگران و امکانات نزدیک ترین مصالح فروشی احداث کنند و یا حتی آن مصالح را از خارج از کشور بیاورند و یا به صورتی ظاهری آن را بسازند با هر ترفندی روی هم بگذارند و تحویل مصرف کنندگان دهند و آنها را مجبور کنند که طبق تفکر طراح از آن استفاده به عمل آورند. در صورتی که وظیفه معمار فقط احداث احجام هندسی نیست، حتی اگر هم بسیار زیبا باشد؛ زیرا در این حالت مردم مانند بیگانگانی خواهند شد که به اجبار در کنار یکدیگر همزیستی دارند. اکنون با در نظر گرفتن گرفتاری‌های مختلف مردم و نبود وقت کافی برای پرداختن به مسائل

و معماران موفق معاصر نیز با پشتوانه این دو مقوله وظیفه این دوره را به عهده دارند .
 یک بنا از آغاز طراحی تا زمان های مختلف بهره برداری همواره باید شخصیت کلی خود را حفظ کند و موارد دیگر از خصوصیات جزئی آن است . لذا اعتقاد دارم که این تصور کلی در مراحل مختلف طراحی تغییر نمی کند و ضوابط و قوانین و معیارها که رعایت شان ضروری نیز هست ، ایده اصلی را که همان شخصیت کلی بناست تغییر نمی دهد و اگر متأسفانه چنین شود ، دیگر ایده کلان طراحی نابود می گردد و طرح ، به محتوای سبکی از اصول و فنون و ضوابط معماری که به طور غیر متجانس و اتفاقی در کنار هم قرار گرفته اند ، بدل می گردد .

بسیار ملموس تر باشد و بتوانیم با تجزیه و تحلیل ، نسبت به نیاز جامعه از اصول طراحی آنها در معماری امروزه استفاده کنیم . در تحلیل این بناها می بینیم که مسائل اقلیمی ، اجتماعی ، کاربری ، سازه و تأسیسات همگی در خدمت کالبد بنا هستند و با هویت آن نیز هماهنگی کامل دارند .

در معماری ، مبانی و مفاهیم یک کفه ترازو ، و تکنولوژی کفه دیگر آن است . لذا حرفه معماری دو بال هنر و علم را همزمان احتیاج دارد و حقیقتاً رعایت تعادل این دو بال توانسته است بناهایی با ارزش و به یاد ماندنی را در اقصا نقاط جهان با فرهنگ های مختلف و نیز اقلیم و روش های متفاوت به وجود آورد که در همان گذر زمان معماری در جای مشخص خود قرار گرفته اند .

طرح مرمت ساختمان کازرونی، بوشهر / طرح : محمد مهدی محمودی / همکاری با مهندسین مشاور هرم پی